

Mesto, ženisti a ich pamätník

Dňa 27. augusta odhalili v Seredi pamätník ženistom, ktorý je zároveň symbolom spolupráce miestnej vojenskej posádky s hostiteľským mestom, ako aj s rezortom obrany i veteránskymi organizáciami.

„Ženijné vojsko je mimoriadne dôležité, nasadzuje svoje životy pri rôznych, často veľmi nebezpečných úlohách v zahraničí aj doma. Som preto mimoriadne vďačný primátorovi a mestu Sered', riaditeľovi Vojenského historického ústavu, veteránom, lokálnym firmám a, samozrejme, vojakom, ktorí sa pričinili o to, aby sme dnes odhalili tento veľmi pekný pamätník,“ konštatoval pri jeho otvorení minister obrany Jaroslav Nad'.

Mekka ženistov

Symbolickým pamätníkom je pásový obojživelný transportér PTS-10, ktorý bol určený na prepravu osôb a techniky po súši, ako aj cez vodné prekážky. „Plávajúci transportér je multiplikátom z nášho Vojenského historického múzea Piešťany, máme teda viacero kusov. Aj vďaka tomu sme ho mohli za presne stanovených podmienok zapožičať mestu Sered', zatiaľ na päť rokov,“ povedal o stroji vyrobenom v roku 1973 riaditeľ Vojenského historického ústavu plukovník Miloslav Čaplovič.

Ako vznikla myšlienka vybudovať pamätník? Odpovedal plukovník v. v. Štefan Jangl, prezident občianskeho združenia UN Veteran Slovakia, v roku 1999 posledný veliteľ nášho ženijného praporu, ktorý pôsobil v misii UNTAES v bývalej Juhoslovíi: „Uvedomujúc si, že Sered' je dlhé desaťročia takpovediac mekka slovenských ženistov, zámer vznikol ešte v roku 2019. Dalo by sa povedať, že má troch otcov. Začnem mestom a primátorom, zároveň je to naše UN Veteran Slovakia, plus Zväz

vojakov Slovenskej republiky – klub Sered'. Mesto vyčlenilo pozemok, vybavilo potrebné povolenia a spoločne sme osloвили riaditeľa VHÚ aj rezort obrany, ktorí nám vyšli v ústrety.“ Podplukovník v. v. Ondrej Urban, bývalý zástupca veliteľa 3. ženijnnej brigády pre tyto a predsedu seredského klubu Zväzu vojakov SR, sa ako amatérsky historik intenzívne zaobera historiou vojska v Seredi. Práve on pripravil podklady textov na štyroch sprievodných informačných paneloch, ktoré sú súčasťou areálu pamätníka. „Náhradný prapor ženijného pluku 3 bol v Seredi dislokovaný už v roku 1936. V roku 1945 tu sídlil ženijný prapor 9, v roku 1949 sa do Serede presťahoval 64. ženijný pluk československých partizánov, bola tu aj škola na výchovu dôstojníkov ženijného vojska v zálohe, 2. prapor pásových samohybných súloďí, 6. ženijný pluk,

6. ženijná brigáda premenovaná v roku 1990 na 3. ženijnú brigádu, ktorá v roku 1993 zabezpečila vyslanie ženijného praporu mierových súloďí OSN do bývalej Juhoslovíie, potom 5. ženijná základňa a po viacerých ďalších reorganizáciach tu od roku 2002 sídlí ženijný prapor 1. mechanizovanej brigády Pozemných súloďí OS SR.“ konkretoval pplk. Urban, ktorý v spolupráci s Mestským múzeom v Seredi a OZ Vodný hrad pripravil aj výstavu Z histórie ženijného vojska v Seredi, otvorenú pre verejnosť do 15. októbra. „Také aktivity občianskych združení a miest veľmi vítame, nehovoriač už o tom, že vo viacerých bývalých veľkých posádkových mestách nezostalo po vojakoch ani pamiatky a my máme záujem posilňovať aj

„Nielen pre ženistov, ale aj pre vojakov všeobecne je to prejav partnerstva, rešpektu a spolupatričnosti.“

generál Daniel Zmeko
náčelník Generálneho štábu Ozbrojených súloďí SR

vojenskú história,“ ocenil generálny riaditeľ sekcie ľudských zdrojov MO SR Martin Jakál. Zároveň zdôraznil, že rezort obrany chce razantne zintenzívniť spoluprácu s občianskymi združeniami aj v záujme prezentácie cieľov a poslania ozbrojených síl, pričom tie v Seredi môžu byť príkladom.

Vo svete aj doma

„Plávajúci transportér PTS-10 sme ako pamätník vybrali aj preto, lebo práve on môže symbolizovať pomoc obyvateľom v rámci domáceho krízového manažmentu. V prípade potreby dokáže evakuovať až 72 stojacich osôb alebo 12 pacientov na nosidlách,“ vyráhal plk. Jangl. „Najdramatickejšie to bolo azda v roku 1965, keď dunajská povodeň vytopila 46 obcí, ako aj mestá Kolárovo, Komárno a Dunajskú stredu,“ spomenul plukovník v. v. Iljič Majda, ktorý v Seredi slúžil v rokoch 1963 až 1976. „Práve niekedy v polovici šesdesiatych rokov dostali ženisti prvé plávajúce transportéry tohto typu,“ spomenul plukovník v. v. Ladislav Kováčik, 83-ročný nestor seredských ženistov, ktorý v čase dunajskej povodne slúžil ako veliteľ ženijnej strojnej roty v Komárne, takže na Žitnom ostrove pomáhal aj on. Podplukovník v. v. Rudolf Tóth, ktorý slúžil v Seredi od roku 1968 do konca minulého storočia, zasahoval s PTS-10 na Váhu aj na Hrone. „Predovšetkým však mám radosť zo stoviek aj tisícok mladých chlapcov, ktorých som naučil obsluhovať ženijnú techniku, vrátane kolegov, ktorí odchádzali v 90. rokoch do misií UNPROFOR a UN-TAES,“ dodal. Na odhalení pamätníka sa zúčastnili aj mladšie generácie: „Verejnosti sme pomáhali najmä v okolí Handlovej, pri veľkej povodni v Častej a na mnohých ďalších miestach,“ spomenul plukovník v. z. Dalibor Jelínek, celoživotný ženista, ktorý slúžil aj v Afganistane a seredskému práporu velil v rokoch 2014 – 2015. Podplukovník František Mihalovič bol ako ženista v Afganistane trikrát, slúžil aj v misii UNMEE v Eritrei a seredskému práporu velil v rokoch 2017 – 2019. „V prospech našich občanov sme zasahovali pri zosunutých svahoch v okolí Serede, pri požari smetiska v Hlohovci, v Osuskom to bolo premostňovanie, podobne v Rapči či v okolí Prešova. Skrátka, bolo toho naozaj dosť a tento pamätník to symbolicky pripomína.“

Zladený krok

„Areál pamätníka stojí na vhodnom mieste pred bývalými kasárňami nedaleko Váhu, kadiaľ prechádzajú ľudia k rieke za športom či relaxom – a kde nedaleko cvičia aj seredskí ženisti,“ konštatoval viceprimátor mesta Ľubomír Veselický, ktorý si napríklad pamäťa pomoc tunajších vojakov počas jednej zimy, keď boli Trnava a okolité obce také zaviate snehom, že museli so svojou technikou pomáhať so zásobovaním. „Spolupracujeme na skvelej úrovni, a ak môžem hodnotiť posledných desať rokov, čo viedem mesto, ani neviem, že by nám, pokiaľ mohli, nevyšli v ústrety,“ ocenil primátor mesta Martin Tomčányi. Mimochodom, aj v ňom tak trochu bije srdce ženistu, lebo pri tomto druhu vojska absolvoval na Šumave po vysokej škole ročnú povinnú službu. Ešte spomenul, ako vojaci vybudovali prístup z brehu k toku Váhu, ktorý okrem ženistov môžu využívať trebárs požiarnici či ľudia so svojimi člnmi. Veliteľ ženijného práporu podplukovník Jozef Kasl spomenul aj dni otvorených dverí pre seredské deti či program počas Medzinárodného dňa detí práve na brehu Váhu, kde ženisti tradične prezentujú svoju činnosť spolu s hasičmi a policajtmi. Nevynechal ani spoluprácu s mestom v období boja proti Covid-19, rôzne podujatia pri významných výročiach, a to spravidla vždy aj s veteránskymi organizáciami, ktorým priestory na ich klubovú činnosť poskytuje rezort obrany práve v seredských kasárňach.

Čo také vojenské symboly ako pamätník v Seredi môžu znamenať pre vnímanie vojska v očiach verejnosti? Odpovedal náčelník Generálneho štábu OS SR generál Daniel Zmeko: „Nielen pre ženistov, ale aj pre vojakov všeobecne je to prejav partnerstva, rešpektu a spolupatričnosti. Najmä mladá generácia je dnes pod vplyvom častých dezinformácií, a to aj vo vzťahu k vojakom. Keď uvidia tento stroj, možno sa začnú zaujímať o to, kde slúžil, čo robil, ako fungoval – a kto sú tí, ktorí ho obsluhovali. Vtedy sa možno zamyslia aj nad tým, čo všetko vojaci dokázali a prečo si zaslúžia úctu.“

Text: Pavol Vitko

Foto: autor a TASR

